

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" februāra numurā 2
- Sagatavoti provizorisksie bruto segumi par 2016. gadu 2
- PVD: biodrošība – katra putnu audzētāja pienākums 3
- Sākas meža stādīšanas sezona! ... 5
- Kas jāņem vērā, sagatavojot 2016. gada pārskatu. 6
- Mērķtiecīgs saimniecības attīstības ceļš ... 7
- Uzsāk LEADER projektu īstenošanu ... 8
- Saldus rajona attīstības biedrība – iespējas izaugsmei 8
- Iespējas ideju īstenošanai Liepājas pusē 9
- "Derumos" – labas ražas ar LLKC padomu 10
- "Ozolu" maize – Gulbenes novada gada produkts 12
- Putnu gaļas un olu tirgū gaidāma izaugsme ... 13
- Jauns produktu veicināšanas portāls ES ... 13
- Cūkgaļas eksporta liegums – nelikumīgs. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2017. gada aprīlī ... 14
- Teļu atragošana jāveic pareizi 15
- Mikotoksīni rada zaudējumus ganāmpulkiem 15

AKTUALITĀTES

PUTNU GRIPA – ŠOGAD ĪPAŠI BĪSTAMA

Kopā ar pirmajiem gājputniem šogad atlido arī ierobežojumi mājputnu audzētājiem. Tas saistīts ar augsti patogēno putnu gripas ierosinātāju H5N8 un H5N5, konkrētāk – putnu gripu. Tāpēc no 1. marta noteikti daudz stingrāki biodrošības pasākumi saimniecībās, kurās tur vistas.

No 2016. gada beigām līdz 2017. gada februāra sākumam mājputnu saslimšana notikusi

19 Eiropas valstīs, kurās reģistrēti 679 saslimšanas gadījumi. Savvaļas putniem saslimstība ir konstatēta 27 Eiropas valstīs. Polijā vien notikuši vairāki putnu gripas uzliesmojumi komerciālās mājputnu novietnēs, kuru dēļ nācās likvidēt vairākus simtus tūkstošus mājputnu – pīles, zosis, dējējvistas. Putnu gripa skārusi arī Latvijai tuvākās kaimiņvalstis un Skandināviju (Zviedrija, Somija, Dānija), kur līdz 2016. gadam

putnu gripa nebija konstatēta.

Vīrusa izplatītāji ir savvaļas putni, sevišķi ūdensputni, kam slimība var noritēt subklīniski – bez raksturīgajām pazīmēm. Mājputni var inficēties, nonākot tiešā kontaktā ar inficētajiem putniem vai uzņemot slimības ierosinātāju ar uzņemot slimības ierosinātāju ar inficētu barību vai ūdeni. Ūdenī vīruss atkarībā no temperatūras var saglabāties vairākas dienas vai nedēļas, fekālijās – līdz 3 dienām.

►3. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" FEBRUĀRA NUMURĀ

Kā tiek veidota lauksaimniecības politika Briselē, kādas ir Latvijas iespējas īstenot savas intereses, par to žurnāla "Latvijas Lopkopis" februāra numurā stāsta Latvijas pastāvīgās pārstāvniecības ES padomnieks un Latvijas pārstāvis Īpašajā lauksaimniecības komitejā Aivars Lapiņš. Uz jautājumu, vai reāli sasniegt mērķi – godīgi platību maksājumi visās ES valstīs, A. Lapiņš atbild: "Ja dara, viss ir reāli sasniedzams."

Žurnālā lasiet saimnieka pieredzes stāstu par Priekules novada z/s "Pauguri" īpašniekiem Uldi un Astru Inčiem, kuri pērn bija starp labāko ganāmpulku saimniekiem Kurzemes reģionā. Augstāki izslaukumi panākti ar pedantisku darbu un nepārtrauktu zināšanu papildināšanu piena lopkopībā. Turpat arī informācija par kvalitatīvākā piena ražotājiem Latvijā, – izrādās, ka viszemākais somatisko šūnu skaits uz tūkstots mililitriem – tikai 29 – pagājušajā pār-

raudzības gadā bija Taurupes pagasta z/s "Jaunšķērsti", kur vidējais govju skaits ganāmpulkā bija 19.

Piena lopkopjiem noderīgs būs LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktores Silvijas Dreijeres raksts par minerālvietu nozīmi govīm pirmsatnešanās periodā. Lasiet arī par to, kādēļ bīstama ir govju pārslaukšana. Gaļas liellopu audzētājiem noderēs informācija, kā izvairīties no aprūtinātām dzemdībām zīdītājgovīm. Savukārt LLKC lopkopības konsultante Daiga Baltiņa apraksta aitkopības pieredzi Vācijā – Īdenas mācību pētījumu centrā.

Par to, kā īstenots sapnis par mājīgu zirgu stalli Ventpils novada Tārgales pagasta "Laimiņās", žurnāliste Dacei Millerei stāsta "Demoras staļļu" saimiece Gelinta Apse.

Žurnālā varat lasīt arī atskatu uz starptautisko lauksaimniecības un pārtikas izstādi "Zaļā nedēļa" Berlīnē. Atrādisiet arī informāciju par cūku mēra un putnu gripas izplatību, ziņas par valsts un ES atbalstu šogad. Kā ierasts, žurnālā informācija par

tendencēm pasaules tirgos, Latvijas aktualitātes, lauksaimnieku aptauja, padomi saimnieku veselībai, kā arī recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2017_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **■**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SAGATAVOTI PROVIZORISKIE BRUTO SEGUMI PAR 2016. GADU

Lai veicinātu lauksaimnieciskās ražošanas procesu racionalizēšanu un optimizēšanu lauksaimniecības uzņēmumos, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Ekonomikas nodaļa, sadarbojoties ar augkopības un lopkopības nozaru ekspertiem un saimniecībām, sagatavojusi 150 bruto segumus dažādu kultūraugu un lopu grupām par 2016. gadu (izmantot 2016. gada datus).

Bruto segums ir rādītājs, kas parāda starpību starp saražotās produkcijas novērtējumu (ieņēmumiem) un mainīgajām izmaksām uz vienu ražošanas vienību (augkopībā uz 1 ha vai 1000 m², lopkopībā uz 1 dzīvnieku).

Katrā bruto seguma aprēķinā ir izmantota konkrēta optimāla ražošanas tehnoloģija. Bruto segumi atšķiras pēc

ražošanas intensitātes pakāpes un ražošanas specifikas. Lai bruto segumus varētu izmantot konkrētas saimniecības vajadzībām, ir jāņem vērā tajā lietotā ražošanas tehnoloģija un citi apstākļi.

Jaunami! Šogad pirmo reizi sastādīti bruto segumi jaunzirgiem, nobarojamiem jaunlopiem 16 mēnešu vecumā un bioloģiski audzētiem ķiplokiem. Pēc vairāku gadu pārtraukuma bruto segumi sagatavoti arī akvakultūrā – karpām, salātiem (siltumnīcās) un truši.

Vēl viens jaunums ir tas, ka graudaugiem, rapšiem, zālājiem, lopbarības augiem un nektāraugiem sagatavoti bruto segumi, kuros izmantotas nevis tehnisko pakalpojumu vidējās tirgus cenas, bet gan tehnisko operāciju izmaksas, kādas var rasties, ja tehniskās operācijas tiek veiktas ar saimniecības

resursiem, nevis pirkti tehniskie pakalpojumi no citām personām (cenas aprēķinātas LLKC Inženiertehniskajā nodaļā). Tehnisko pakalpojumu cenu un tehnisko operāciju izmaksu apkopojumu par 2016. gadu var skatīt šeit: <http://ejuz.lv/cfp>.

LLKC mājaslapā pieejams arī bruto segumu aprēķināšanas rīks, kurā jūs varat ievadīt savas saimniecības datus un aprēķināt bruto segumus gan augkopībā, gan lopkopībā. Tāpat varat aprēķināt tehnikas izmaksas savā saimniecībā, izmantojot LLKC izstrādāto tehnikas izmaksu aprēķināšanas rīku. **■**

Liene KALNIŅA,
LLKC ekonomikas
konsultante
e-pasts:
liene.kalnina@llkc.lv
tālr. 63050220, 26328248

► 1. lpp.

Slimība savvaļas putniem raksturīga ar augstu mirstību.

Mājputniem slimība izpaužas ar samazinātu barības patēriņu, dējējputniem samazinās olu dējība, parādās nomāktība, nevēlēšanās kustēties, uzboztas spalvas, augšējo elpošanas ceļu iekaisums – šķaudīšana, iesnas, dažreiz asiņaina caureja. Rezultātā seko augsta mājputnu mirstība (48 stundu laikā mirst 100% putnu). Sevišķi uzņēmīgas ir pīles un zosis.

Putnu gripas uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtību nosaka Ministru Kabineta noteikumi Nr. 405 (apstiprināti 19.06.2007.). Šajos noteikumos ir informācija, kādi pasākumi jāveic, ja novietnē jau ir novērota putnu saslimšana, kā arī darbības uzraudzības un aizsardzības zonā. Ja novietnē ir slimības uzliesmojums, tiek noteikta aizsardzības zona 3 km ap uzliesmojuma vietu un uzraudzības zona 10 km ap uzliesmojuma vietu. Uzliesmojuma vietā tiek veikta visu mājputnu likvidācija, novietnes mazgāšana un dezinfekcija. Ganāmpulku atjauno ne ātrāk kā 21 dienu pēc inficētās novietnes mazgāšanas un dezinfekcijas. Aizsardzības un uzraudzības zonā PVD veic mājputnu novietņu kontroli – ņem paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem, veic mājputnu klīnisko izmeklēšanu, nosaka mājputnu kustības ierobežojumus un izsniedz atļaujas mājputnu un no tiem iegūtu dažādu produktu kustībai.

Otri svarīgie noteikumi, kas jāievēro putnu īpašniekiem, ir Ministru Kabineta noteikumi Nr. 291 (9.06.2015.) "Noteikumi par biodrošības pasākumu

kopumu dzīvnieku turēšanas vietām". Noteikumi attiecas uz mājputnu – vistu, tītaru, pērļu vistiņu, zosu, pīļu, paipalu, baložu, fazānu, irbju un citu ierobežotās platībās turētu putnu – novietnēm.

Saistībā ar putnu gripu Lauku atbalsta dienests (LAD) izsludina projektu iesniegumu pieņemšanu apakšpasākumā "Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem, lai mazinātu epizootiju un epifitotiju iespējamās sekas" putnkopības nozarei. Projektu pieteikumu pieņemšana notiek no 2017. gada 1. marta līdz 2017. gada 31. martam. Uz atbalstu var pretendēt tikai tirgum paredzētās primārās lauksaimniecības produkcijas ražotāji putnkopības nozarē, kuriem ar normatīvajiem aktiem ir uzlikta prasība ieviest biodrošības pasākumu plānu. Turklāt atbalsta pretendenti uz projekta iesniegšanas brīdi vismaz gadu jārealizē produkcija tirgū, ko apliecina produkcijas realizācijas dokumenti. Attiecināmajās izmaksās ietilpst žogu, dezinfekcijas barjeru, dezinfekcijas paklāju un aizsargapgādes iegāde.

Profilakse vienmēr ir lētāka!

Bioloģiskās drošības priekšnoteikumu ievērošana dzīvnieku novietnēs ļauj samazināt infekcijas slimību uzliesmojuma iespējamību, nodrošina ganāmpulka veselību, produktivitāti un pasargā no infekcijas slimību izplatīšanās un dzīvnieku īpašniekus no nevajadzīgiem zaudējumiem. Dzīvnieku īpašnieks ir atbildīgs, lai dzīvnieku infekcijas slimības neiekļūtu un neizplatītos saimniecībā un apkārtnē vidē.

Slimību ierosinātāji saimniecībā var nonākt un izplatīties dažādos veidos:

- ar inficētiem un slimiem dzīvniekiem, t. sk. savvaļas dzīvniekiem;
- ar cilvēku aktīvu pārvietošanos, autotransportu;
- ar barību, kopšanas priekšmetiem, darbarīkiem;
- ar grauzējiem un asinssūcējiem kukaiņiem.

PVD ieteikumi bioloģiskās drošības pasākumu ieviešanai plašāk atrodami šeit: <http://ejuz.lv/cff>.

Noteikts, ka no 1. marta līdz 31. maijam visi mājputni jātur slēgtās telpās, novēršot kontaktu ar savvaļas putniem un dzīvniekiem. Aizliegta izbraukuma tirdzniecība ar mājputniem un inkubējamām olām. Aizliegti tirgi, izstādes, skates un citi pasākumi ar mājputnu piedalīšanos. Mājputnu dzirdināšanai aizliegts izmantot virszemes ūdenskrātuvēs iegūtu ūdeni.

PVD aicina iedzīvotājus būt atsaucīgiem un ziņot par slimiem putniem vai vienkopus vairāk nekā pieciem atrastiem beigtiem putniem, zvanot uz PVD uzticības tālruni – automātisko atbildētāju 67027402 vai informēt par to tuvāko PVD teritoriālo pārvaldi.

Informācijas avoti:

- http://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/avian-influenza_en;
- www.latvijaspusti.lv;
- Zemkopības ministrija, Pārtikas un veterinārais dienests;
- www.likumi.lv.

Dace DROŠPRĀTE,
LLKC Jelgavas nodaļas
lauku attīstības
konsultante
e-pasts: dace.drosprate@llkc.lv
tālr. 28663620

AKTUALITĀTES

PVD: BIODROŠĪBA – KATRA PUTNU AUDZĒTĀJA PIENĀKUMS

Saruna ar Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektoru **MĀRI BALODI** par situāciju ar putnu gripu un iemesliem, kādēļ biodrošības pasākumu ievērošanai novietnēs PVD šajā pavasarī seko īpaši rūpīgi.

– Putnu gripa visbiežāk tiek konstatēta Eiropas centrālajā daļā. Kādēļ šogad sacelta tik liela trauksme Latvijā?

– Katru gadu putnu gripa, tāpat kā citas gripas, pasaulē cirkulē, tās parādās un pazūd. Šogad situācija Eiropā, īpaši ES, ir vēl nebijusi, ar milzīgu saslimšanas intensitāti. Līdz februāra beigām ir skarta vairāk nekā 21 valsts, fiksēti vairāk nekā 1500 slimības uzliesmojumi, no kuriem vairāk nekā 700 ir mājputnu – vistu, pīļu, zosu, tītaru – ganāmpulkos. Ļoti daudz uzliesmojumu ir Polijā, februāra beigās te fiksēts 56. uzliesmojums. Tiek skar-

tas vidēja lieluma saimniecības ar putnu skaitu līdz 100 tūkstošiem.

Mēs nedzīvojam izolētā telpā. Turklāt pamazām arī pie mums atgriežas gājputni, ar kuriem šī gripa Eiropā izplatās. Mums jābūt gataviem, ka gājputni atlidos kopā ar vīrusu. Mūsu uzdevums ir panākt, lai vīruss ne-nonāktu pie mājputniem – piemājas saimniecībās, bet, jo īpaši – komerc-saimniecībās.

► 4. lpp.

► 3. lpp.

Mums ir Baltijas valstīs lielākā olu ražošana, nopietna putnu gaļas ražošana, un jāreķinās, ka slimība nebeidzas tikai ar putnu nokaušanu konkrētā saimniecībā un iznīcināšanu. Saglabājas ierobežojumi ne tikai Latvijā un Eiropas kopējā tirgū, bet arī starptautiskajā tirdzniecībā. Tātad – sekas nav tikai vienai saimniecībai, cieš visa nozare. Likmes ir ļoti augstas.

– **Nemot vērā, ka pavasaris Eiropā iestājas ļoti pakāpeniski, vai varam cerēt, ka slimie gājputni nobeigsies pa ceļam un līdz Latvijai nemaz neatlidos?**

– Cerība vienmēr ir, bet, ņemot vērā, ka putnu gripa ir jau tepat kaimiņos, šī iespējamība nav liela. Šī slimība nelido pa gaisu ar putekļiem, šī slimība kūtiņās var nonākt, to tur ienesot. Putnu gripu saimniecībā var ienest ar pakaišiem, barību, apaviem. Tātad – cilvēks, nonākot kontaktā ar slimības izraisītāju, visbiežāk – izdalījumiem. Otrs variants – savvaļas putni tikuši klāt nepietiekami labi noglabātai barībai vai citiem materiāliem, kas no ārpuses nonāk saimniecībā.

– **Kādā veidā lauku cilvēki var pasargāt savas vistas?**

– Jāievēro biodrošība. Tas ir pasākumu komplekss ar galveno domu, ka cilvēks apzinās risku un spēj vērtēt savas darbības, lai neienestu saimniecībā vīrusu. Tā ir gan apgērba un apavu maiņa, mājputnu turēšana telpās, citu mājdzīvnieku – suņu un kaķu – neielaišana novietnē. Tā ir svešu cilvēku neielaišana novietnē, sekošana barības piegādēm un uzglabāšanai, pakaišu uzglabāšanai. Arī deratizācija, jo arī grauzēji var ienest infekciju.

Pats galvenais, ar ko šis gads atšķirsies no citiem, – mājputnu turētājiem būs jāievēro valdības noteikumi par biodrošību, kas paredz no 1. marta līdz 31. maijam turēt mājputnus slēgtās telpās. Tas ļoti daudziem nepatīk, bet risks nozarei ir pārāk augsts.

– **Vistas ir gandrīz katrā lauku mājā. Vai PVD ir zināmas visas novietnes, kur vistas tiek turētas, un kā grasāties izkontrolēt biodrošības pasākumu ievērošanu mazās piemājas saimniecībās, kur audzē 10 vai 20 vistas?**

– Mēs zinām tikai tās novietnes, kas reģistrējušās Lauksaimniecības datu centrā. To skaits ir ap 3500. Reālais

Foto: Karīna Miezīja

PVD ģenerāldirektors Māris Balodis

novietņu skaits ir vismaz reizes desmit lielāks. To kontrole ir lielākais izaicinājums. PVD nevarēs apbraukāt visas Latvijas viensētas un privātmājas. Mēs aicināsim palīgā pašvaldības, lai pašvaldību policija, veicot patrulēšanu, gadījumā, ja redz mājputnus, kas no 1. marta līdz 31. maijam atrodas pagalmā, runā ar cilvēkiem un fiksē šos gadījumus.

Putnu gripu saimniecībā var ienest ar pakaišiem, barību, apaviem

– **Pārkāpējus taču tūlīt nesodīs.**

– Pašvaldības policijai nav tiesību sodīt, tā var rīkoties preventīvi, skaidrot, aizrādīt, informēt PVD, jo mums ir tiesības piemērot sodus.

– **Kāds sods draud par valdības noteikto biodrošības pasākumu neievērošanu?**

– Šādā gadījumā varam piemērot Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktos naudas sodus, bet mēs tomēr izvēlēsimies Administratīvā procesa likumā noteiktās darbības, tas ir – pirmo reizi brīdinājums, nākamajā reizē – piespiedu samaksa. To vienai personai var piespriest kaut vai reizi nedēļā, līdz pārkāpums ir novērsts.

– **Tātad – mājputnu īpašnieks maksās par to, ka putnus tur ārā.**

– Maksās tik ilgi, kamēr sapratīs,

ka tas nav izdevīgi. Mēs tomēr ceram, ka pietiks ar brīdinājumiem, jo mēs neesam ieinteresēti regulāri atgriezties vienā saimniecībā, lai piemērotu piespiedu samaksu. Tas nav mērķis. Galvenais uzdevums – sabiedrības informēšana un preventīvās kontroles.

– **Kā rīkoties cilvēkiem, ieraugot kritušus savvaļas putnus?**

– Ja ir vairāk nekā pieci krituši savvaļas putni, tad jāziņo PVD. Putni mirst arī citu apstākļu dēļ, kā jebkurš dzīvs organisms. Nav jēgas kontrolēt katru mirušo putnu. Ja ir runa par infekcijām, tad parasti no tām mirst vienlaikus vairāki vienkopus. Tad ņemsim paraugus, lai fiksētu nāves iemeslu.

– **Vai putnu gripa ir bīstama cilvēkiem?**

– Konkrēti šis putnu gripas vīrusa paveids nav bīstams. Iepriekš Āzijā fiksētais H5N1 tipa gripas vīrus bija bīstams cilvēkiem, bet šis konkrētais – nav.

– **Vai katram saimniekam, kuram ir dažas vistas, tās tagad būs jāreģistrē?**

– Ja mēs konstatēsim mājputnus, mēs uzliksim par pienākumu reģistrēt ganāmpulku. Katrā ziņā jau šobrīd normatīvie akti paredz mājputnu reģistrāciju, tā ir obligāta prasība, kuras neievērošana ir administratīvi sodāma. Līdz šim mēs neesam aktīvi piemērojuši sodus, izņemot gadījumus, ja ir savstarpējās atbilstības pārbaudes, kas ir saistītas arī ar Lauku atbalsta dienesta maksājumiem. Ja konstatējam neregistrētus dzīvniekus, tas var ietekmēt maksājumu apmēru. Ar to jāreķinās. ■

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

MEŽSAIMNIECĪBA

SĀKAS MEŽA STĀDĪŠANAS SEZONA!

Meža stādīšana ir vissvarīgākais posms meža atjaunošanā, neizmantojot zemju apmežošanu vai plantāciju ierīkošanu. Tādēļ svarīgi to izdarīt pareizi un bez kļūdām.

Stādīšanas vieta S, M, L un vai Dm, V, R augšanas apstākļu tipos (AAT) uz viegla mehāniska sastāva augsnē*

Zīmējums no LVM "Stādīšanas, sēšanas un papildināšanas instrukcijas"

Kas jāņem vērā, pērkot stādus?

Stādus meža stādīšanai Latvijā piedāvā vairāk nekā 30 meža kokaudzētavas (kokaudzētavu sakarsts pieejams www.mkpc.llkc.lv sadaļā "Informatīvie materiāli"). Pieredze liecina, ka bieži pavasarī stādu trūkst, jo kokaudzētavas liekus stādus neaudzē. Tāpēc vislabāk stādus pasūtīt jau laikus.

Meža kokaudzētavās piedāvā: kailsakņu stādus, kailsakņu stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu (uzlabo stāda ieaugšanu), dižstādus (liela izmēra stādus) un ietvarstādus vai konteinerstādus (ar kompakto sakņu sistēmu, kas ietverta kūdras substrātā), tos var stādīt no pavasara līdz pat rudenim.

Pērkot stādus, jāpievērš uzmanība arī **stādu kategorijai** atkarībā no to ģenētiskās vērtības: ieguves vieta ziņā, atlasīts uzlabots, pārākš.

Jāatceras, ka kokaudzētavā jāpaņem **pavadzīme un etiķete** ar atsauci uz sertifikātu, kas apliecina stādu izcelsmi un atbilstību noteiktām kvalitātes prasībām, vai stādi ir pārbaudīti atbilstoši fitosanitārajām prasībām. Visi dokumenti būs nepieciešami, kad Valsts meža dienestā (VMD) iesniegsiet Pārskatu par meža atjaunošanu vai ieaudzēšanu, lai jauno mežaudzi pierēģistrētu kā makslīgi atjaunotu un varētu saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi.

Transportējot stādus, nedrīkst pieļaut sakņu apžūšanu vai stādu sakaršanu. Nedrīkst sablīvēt iepakotos stādus, kraujot maisu virs maisa.

Kad un kā pareizi stādīt?

Meža stādīšanu vislabāk veikt pavasarī tūlīt pēc zemes atkuššanas līdz pum-puru saplaukšanai, īpaši, ja tiks stādīti kailsakņi. Pavasarī vispirms stāda agri

plaukstošās lapu koku sugas un lapegli.

Ietvarstādus var stādīt gandrīz visu veģetācijas periodu, bet nav pieļaujams stādīt sausā augsnē, ilgstošos sausuma periodos.

Stādvieta attālumam rindā un starp rindām jābūt tādā, lai nodrošinātu ieteicamo stādvieta (normatīvos noteikto) skaitu noteiktā platības vienībā (ha), lai stādu izvietoējums uz platības būtu pēc iespējas vienmērīgs.

Stādīšanu veic rindās ar vidējo attā-lumu starp rindām 2,0–2,3 m, savukārt attālums rindā starp kociņiem jāizvē-las tā, lai nodrošinātu nepieciešamo kociņu skaitu uz hektāra. Jāņem vērā, ka ne visi kociņi ieaugs, tāpēc parasti stāda apmēram par 10% vairāk.

- Priede – 3300 gab./ha, stādīšanas shēma 1,5x2,0 m.

- Egle, bērzs, melnalksnis, lapegle – 2200 gab./ha, stādīšanas shēma 2,2x2,0 m.

- Cietie lapu koki, piemēram, ozols, osis, kļava – 1650 gab./ha, stādīšanas shēma 2,0–3,0 m.

Svarīga ir stādvieta izvēle ciemā. Vislabāk, ja augsne ir sagatavota jau rudenī un velēna paspējusi nosēsties. Tad vieglās smilšainās augsnēs stāda vagas dibenā.

Ja stāda mitrās un smagās augsnēs, tad stāda uz tiltiņa – vagas slīpās nogāzes augšējās daļas vai uz atgāztās velēnas tā, lai stāds tiktu iestādīts minerālaugsnē, kas atrodas zem velēnas. Ja stāds tiks iestādīts tikai atgāztajā velēnā, tas var izžūt un aizies bojā.

Bieži atvestie stādi netiek stādīti tūlīt, bet uzglabāti maisos, kuriem at-raisīti gali, un izvietoti blakus cits ci-tam. Ja ir aizdomas, ka stādi paspējuši

apžūt, tos pirms stādīšanas jācenšas "atdzirdīt", uz vairākām stundām iemē-cot ūdenī. Stādot katego-riski aizliegts pārvietoties pa cirsmu ar stādiem rokās! Pavasara saule un vējš tos ļoti ātri izžāvē, un stādi, kaut arī labi iestādīti, tomēr var aiziet bojā. Stā-diēm jābūt saliktiem spainī vai citā slēgtā traukā.

Kādas darba rīkus izmantot meža stādīšanai?

Pirms meža stādīšanas svarīgi izvē-lēties piemērotākos darba rīkus un ie-mācīt stādītājus pareizi rīkoties ar tiem.

Kailsakņu stādus parasti stāda ar lāp-stu, ar asmeni ne īsāku par 25 cm. Ne-kādā gadījumā saknes nedrīkst satīt vai noraut. Ja kāda sakne ir izteikti gara, tad saknes ar asu cirvi vai mačeti uz celma jānocoert. Stāds stādīšanas spraugā jāie-liek līdz sakņu kaklam un pēc iespējas taisni (vertikāli), tad stingri jāpiemin ar papēdi, lai saknes piespiestu augsnei un nepaliktu gaisa spraugas. Ja, iestādīto stādu viegli pavelkot ar trim pirkstiem, tas neizraujas – iestādīts labi! Stādot ar lāpstu – vislabāk strādāt pārī, viens izveido stādspraugu, otrs – stādu rūpīgi ieliek stādīšanas spraugā, un abi stingri piemin no abām pusēm.

Ietvarstādus visērtāk stādīt ar spe-ciālo stādāmo stobru, kura diametram jābūt par 15% lielākam nekā ietvarstā-da diametram. Ar stādāmo stobru stāda sagatavotā augsnē. Stāds jāstāda tādā dziļumā, lai minerālaugsne nosegtu ietvarstāda augsnes substrātu 1–2 cm biezumā, bet kūdras augsne 3–5 cm biezumā, obligāti pieminot ar papēdi. Tas tāpēc, lai, minerālaugsnei sēžoties, stāds ar substrātu neiekalst. Stādāmajām stobram var mainīt stādīšanas dziļumu.

Interesentiem iesaku noskatīties AS "Latvijas valsts meži" veidoto fil-miņu "Meža atjaunošana", mājaslapā www.mkpc.llkc.lv sadaļā "Informatīvie materiāli".

Mairita BONDARE,
MKPC Madonas nodaļas vecākā
mežsaimniecības konsultante
e-pasts:
mairita.bondare@mkpc.llkc.lv
tālr. 64822528 un 28381176

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

KAS JĀŅEM VĒRĀ, SAGATAVOJOT 2016. GADA PĀRSKATU

No 2016. gada 1. janvāra ir stājies spēkā jauns likums – “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums”. 2016. gada pārskats ir pirmais, kurš jā sagatavo saskaņā ar jauno likumu.

Sabiedrību (uzņēmumu) kategorijas

Jaunā likuma pamatā ir princips “vispirms domāt par mazākajiem”. Lai to varētu īstenot, likumā ir ieviestas sabiedrību kategorijas: mikrosabiedrība (nejaukt ar mikrouzņēmumu, tas ir kas cits), maza sabiedrība, vidēja sabiedrība un liela sabiedrība. Kā noteikt, pie kuras kategorijas uzņēmumu pieskaitīt, apskatāms veidoeseminārā prezentētajā tabulā, kuru sagatavojis VID.

Piemēram, gatavojot gada pārskatu par 2016. gadu, ja zemnieku saimniecībai vai SIA bilances datums, tas ir 31.12.2016. un 31.12.2015., vidējais darbinieku skaits ir līdz 10 un neto apgrozījums līdz 700 000, bet bilances kopsumma ir virs 350 000, tad tā atbilst mikrosabiedrības statusam. Vai, ja darbinieku skaits ir lielāks par 10, bet neto apgrozījums līdz 700 000 un bilances kopsumma līdz 350 000, uzņēmums arī atbilst mikrosabiedrībai. Savukārt, ja darbinieku skaits ir līdz 10, neto apgrozījums 700 001 un bilances kopsumma 350 001, tad uzņēmums jau skaitās maza sabiedrība nevis mikrosabiedrība.

Tabulas pēdējā rindā redzams, cik pavisam Latvijā 2015. gadā bija uzņēmumu, kas atbilst jaunajam iedalījumam. Kā redzams, lielākā daļa – 93% uzņēmumu pēc jaunā iedalījuma ir mikrosabiedrības. Mazas sabiedrības ir tikai ap 6%. Varu izdarīt secinājumu, ka lauksaimnieku uzņēmumi lielākoties visi būs mikrosabiedrības, ļoti retos gadījumos – mazas sabiedrības.

Kādēļ ir tik svarīgi saprast, kurā kategorijā uzņēmums ietilpst? Piemēram, tādēļ, ka, ja uzņēmums divus gadu pēc kārtas bilances datumā nepārsniedz divus no trīs kritērijiem, tas var piemērot likumā noteiktos atvieglojumus vai atbrīvojumus.

Gada pārskata sastāvdaļas

Bilancei, peļņas un zaudējuma ap-

Sabiedrību (uzņēmumu) kategorijas

Kritēriji	Mikro sabiedrība – maza sabiedrība, kas bilances datumā <u>nepārsniedz 2 kritēriju robežvērtības</u>	Maza sabiedrība – bilances datumā <u>nepārsniedz 2 kritēriju robežvērtības</u>	Vidēja sabiedrība – bilances datumā <u>nepārsniedz 2 kritēriju robežvērtības</u>	Liela sabiedrība – bilances datumā <u>pārsniedz 2 kritēriju robežvērtības</u>
Bilances kopsumma (eiro)	350 000 (vecā GPL 50 000)	4 000 000 (400 000)	20 000 000 (1 400 000)	20 000 000 (1 400 000)
Neto apgrozījums (eiro)	700 000 (vecā GPL 100 000)	8 000 000 (800 000)	40 000 000 (3 400 000)	40 000 000 (3 400 000)
Vidējais darbinieku skaits	10 (vecā GPL 5)	50 (25)	250 (250)	250 (250)
Uzņēmumu skaits (%) par 2015. g.	103 155 (92,84%)	6938 (6,24%)	849 (0,77%)	161 (0,15%)

rēķinam (divu veidu), naudas plūsmas pārskatam (divu veidu) un pašu kapitāla izmaiņu pārskatam likumā ir dotas shēmas. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem finanšu pārskata pielikumam ir noteikta forma. Finanšu pārskata pielikumam satura izklāsts ir dots likumā, bet VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDSā) iesniedzamās pielikuma formas saturs ir dots MK noteikumos nr. 399 “Noteikumi par sabiedrību sagatavoto finanšu pārskatu vai konsolidēto finanšu pārskatu elektroniskā noraksta formu”.

Mikrosabiedrībai un mazai sabiedrībai jāiesniedz finanšu pārskats, kas sastāv vismaz no bilances, peļņas vai zaudējuma aprēķina, finanšu pārskata pielikuma (naudas plūsmas un pašu kapitāla pārskati tāpat nav obligāti). Kā arī jāatceras kopā ar pārskatu sagatavot dokumentu, kuru varētu nosaukt “Paskaidrojums par gada pārskata apstiprināšanu”, jo tas ir nepieciešams, iesniedzot pārskatu VIDā. Mikrosabiedrība var nesniegt arī vadības ziņojumu, ja tā informāciju par savu akciju vai daļu kopumu sniedz finanšu pārskata pielikumā.

VID savā seminārā ir ieviesis arī terminu “mini” mikrosabiedrības (bilance 50 000 eiro, neto apgrozījums 100 000 eiro, vidējais darbinieku skaits 5), – un šādas sabiedrības var gatavot tikai bilanci un peļņas un zaudējuma aprēķinu (tāpat var negatavot pielikumu, bet ir jāveic piezīmes, – skat. likuma 58. pantu).

Mikrosabiedrībām ir atļauts sagatavot saīsinātu finanšu pārskata pielikumu. Ko tajā drīkst neiekļaut, ir norādīts likuma 57. pantā. Viens no

atbrīvojumiem ir tas, ka var neuzrādīt ilgtermiņa posteņu atšifrējumu. Bet vēlos uzsvērt, ka visos atbrīvojumos tiek lietoti vārdi “var”, “atļauts”, “ir tiesīgs”, bet tas nenozīmē, ka ar to tiek aizliegts rīkoties pretēji. Tātad, ja ir atļauts nesniegt, ir atļauts arī sniegt. Šajā gadījumā par ilgtermiņa posteņu atšifrējumu gan vēlos ieteikt šo praksi turpināt un iekļaut informāciju par ilgtermiņa posteņu kustību. Šī informācija var noderēt, piedaloties dažādos projektos, kā arī statistikas, tai skaitā SUDAT vajadzībām. Lai nebūtu vēlāk lieks darbs, labāk to sagatavot, jau gatavojot gada pārskatu.

Daži jaunumi par bilanci

Bilancē uzņēmumiem vairs nav jāuzrāda tādi posteņi kā “ieguldījuma īpašumi”, “bioloģiskie aktīvi”, “atlikta nodokļa aktīvi”, “pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi” un “atlikta nodokļa saistības”, jo šie posteņi ir paredzēti tiem, kuri piemēro starptautiskos grāmatvedības standartus.

Tā kā līdz šim visiem uzņēmumiem bija iespēja uzrādīt gan atlikto nodokli, gan bioloģiskos aktīvus, rodas jautājums, ko ar šiem posteņiem darīt turpmāk. Atbilde ir – tos pārklasificēt. Pārklasifikācijas noteikumi ir doti MK noteikumos nr. 775 “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi” (noteikumi). Piemēram, bioloģiskos aktīvus pārklasificē uz attiecīgu krājumu vai pamatlīdzekļu posteni. Savukārt atlikta nodokļa saistības pārklasificē uz iepriekšējo gadu nesadalīto peļņu.

► 7. lpp.

◀ 6. lpp.

Gada pārskata pārbaude

Gada pārskats ir jāpārbauda zvērīnātam revidentam, bet ne visiem uzņēmumiem (skat. 15. nodaļu likumā). Noteikti tas jāpārbauda vidējām un lielām sabiedrībām, atsevišķos gadījumos – arī daļai no mazajām. Mikrosabiedrībām, ja vien to pārvedamie vērtspapīri nav iekļauti regulētajā tirgū un ja tā nav koncerna mātes sabiedrība, zvērīnāta revidenta pārbaude nav nepieciešama.

Zvērīnāta revidenta pārbaude neatkarīgi no uzņēmuma lieluma nav nepieciešama zemnieku saimniecību un individuālo uzņēmumu gada pārskatiem.

Gada pārskata noformēšana, parakstīšana, apstiprināšana un iesniegšana

Vēlos uzsvērt, ka šajā raksta sadaļā rakstītais neattiecas uz EDS. Jo gada pārskats, kas iesniegts EDSā, ir tikai gada pārskata NORAKSTS (jeb kopija). Šajā sadaļā runa ir par oriģinālo pārskatu, kas tiek sagatavots vai nu papīra formā vai elektroniski (bet ne EDSā).

Gada pārskatu var noformēt:

- kā vienu dokumentu;
- kā divu dokumentu kopumu – finanšu pārskats un vadības ziņojums;
- kā vairāku dokumentu kopumu – atsevišķas finanšu pārskata sastāvdaļas un vadības ziņojums.

Bet jāievēro tas, ka katra atsevišķā dokumenta sākumā jānorāda informācija par sabiedrību kā autoru (nosaukums, veids, juridiska adrese, reģistrācijas numurs, bet zemnieku (ZS), zvejnieku saimniecībai (ZV) un individuālam uzņēmumam (IU) – arī īpašnieka vārds, uzvārds, personas kods, personas adrese) un beigās – datums un paraksts.

Gada pārskatu var sagatavot arī elektroniski (bet tas nav domāts EDS), bet tad jāievēro Elektronisko dokumentu likums – visiem, kam jāparaksta gada pārskats, tas jāparaksta ar elektroniski drošo parakstu.

Pārskatu paraksta:

individuālā uzņēmumā (IU), zemnieku saimniecībā (ZS), zvejnieku saimniecībā (ZV) – īpašnieks vai Uzņēmuma reģistrā reģistrēts pārstāvis;

kapitālsabiedrībās – valde vai tās pilnvarotais loceklis;

grāmatvedis, ar kuru noslēgts rakstveida līgums.

Gada pārskata noraksta iesniegšana EDS

EDSā ir jāiesniedz apvienots dokuments: Gada pārskats (kopā ar paskaidrojumu par tā apstiprināšanu) + UIN deklarācija + UIN avansa aprēķins. Kā apvienots dokuments nebūs jāiesniedz individuālā komersanta pārskats, jo viņi nav UIN maksātāji.

Gada pārskata pielikums arī ir jāiesniedz EDSā, tam ir sava forma.

EDSā nav iespēja pielasīt 2015. gada datus, jo ir mainījies forma. Līdz ar to grāmatvedim vai cilvēkam, kas pildīs gada pārskatu EDS, būs vairāk darba ne tikai, lai aizpildītu finanšu pārskatu par 2016. gadu, bet arī, lai manuāli savādītu 2015. gada datus, kas tiek prasīti gada pārskatā par 2016. gadu.

EDSā ir jānorāda arī informācija par grāmatvedi, bet grāmatvedim EDSā tas nebūs jāparaksta, tikai oriģinālā.

Ja uzņēmums atbilst kritērijiem, kad nepieciešams zvērīnāts revidents, zvērīnātam revidentam arī EDSā būs gada pārskats jāapstiprina.

Ja nav iespēju darboties ar EDS, likums pieļauj gada pārskatu vēl arvien VIDā iesniegt papīra formā.

Vēlreiz vēršu uzmanību uz to, ka pamatā gada pārskatam jābūt sagatavotam papīra formā vai elektroniskā formā ar elektroniski drošo parakstu (bet ar vārdu “elektronisks” nav domāts EDS!). EDSā tiek iesniegts tikai gada pārskata elektroniskais NORAKSTS (jeb kopija)!

Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas
vecākā speciāliste
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tālr. 63050226

FINANSES

MĒRĶTIECĪGS SAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS CEĻŠ

Bauskas novada Gailišu pagasta zemnieku saimniecība „Kokles” dibināta pirms 25 gadiem. Saimniecība pamatnozares ir graudkopība un rapša audzēšana.

Dārzeņu audzēšana un realizācija sastāda nelielu daļu no ieņēmumiem, taču nodrošina ģimenes patēriņu. Saimnieks Normunds Grauzis atzīst, ka šo gadu laikā visa ir kļuvusi vairāk – gan zemes, gan jaunas un modernas lauksaimniecības tehnikas. Pirmajos gados saimniecība apsaimniekoja tikai 2,5 ha zemes, šobrīd pašu īpašumā jau ir 130 ha aramzemes, bet kopā ar nomāto zemi tiek apstrādāti 203 ha. Šāda izaugsme nebūtu bijusi iespējama tikai ar pašu spēkiem. Jau no pirmās saimniekošanas dienas ir

ņemti gan īstermiņa aizdevumi apgrozāmajiem līdzekļiem, gan ilgtermiņa aizdevumi – zemes iegādei. Saimniecība sadarbojas ar ALTUM jau gandrīz piecpadsmit gadus.

Šis ir uzņēmēja **Normunda Grauža** stāsts par mērķtiecīgu saimniecības attīstības ceļu, drosmi uzņemties atbildību un tālākiem izaugsmes plāniem: “Jau no pirmās saimniekošanas dienas esmu ņēmis kredītus, un bez šī atbalsta tāda attīstība nebūtu iespējama. Kad saimniecība ņēma pirmos kredītus, viens otrs radagabals smējās, ka man viss ir

ieķīlāts, ka man nepieder ne māja, ne mašīna, ne tehnika, ne zeme. Taču pamazām īpašumu kļuva vairāk – gan zemes, gan tehnikas, un tagad, salīdzinot ieķīlāto ar to, kas pieder pašam, ir milzīga atšķirība. Arī turpmāk plānojam attīstīties kā līdz šim. Mērķis jau sen ir izvirzīts – īpašumā 200 hektāru aramzemes. Šodien gan to ir grūtāk sasniegt, jo zemes cena strauji aug. Tāpat vēlamies saimniecību vēl vairāk modernizēt, kā arī kļūt pilnīgi patstāvīgiem. Šobrīd sadarbojamies ar vēl vienu līdzvērtību zemnieku saimniecību “Senči”, ar kuru dalāmies ar tehniku. Mūsu izaugsmes ceļā ALTUM vienmēr ir bijis uzticams sadarbības partneris.”

Vairāk informācijas par ALTUM piedāvājumu lauksaimniekiem www.altum.lv.

ALTUM informācija

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS

UZSĀK LEADER PROJEKTU ĪSTENOŠANU

Biedrības “Darīsim paši!” teritorijā – Kuldīgas, Alsungas un Skrundas novados – ir sākusies aktīva projektu īstenošana.

Top “Bišu dziedinātava” Ēdolē, interaktīvs Viduslaiku muzejs Kuldīgā, moteļa izbūve, Kuldīgas mākslas un radošuma telpa, uzņēmumi Skrundas, Alsungas un Kuldīgas novados attīsta jaunus pakalpojumus, iegādājoties jaunu aprīkojumu un veicot telpu būvniecību, ceļā no Somijas ir jaunas stelles, un savas jaunās telpas gaida jaunā izšūšanas mašīna.

Aktīvi notiek sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un teritorijas sakārtošana, – top dažādi rotaļu laukumi novadu bērniem, jauns kāpšanas tornis Nīkrācē. Jaunajā futbola laukumā, jāšanas konkūra laukumā un šaušanas standos savas prasmes un sportisko garu varēs attīstīt novadu jaunieši un pieaugušie. Radošu garu sola ienest Kuldīgas mākslinieku rezidences multifunkcionālā darbnīca. Par visiem biedrības plašās teritorijas notikumiem sola rakstīt jauno žurnālistu skola, kas LEADER programmas ietvaros paplašinās savu darbību. Tāpat arī top jauniešu māja Kuldīgā. Apstiprinātie tautas tērpu un aktiermākslas kolektīva tērpu atjaunošanas projekti, draudzes mājas jumta atjaunošana un nacionālā pretošanās kustības muzeja paplašināšana palīdz

Darīsim paši!

Kafejnīcas “Šarlote” saimniece Aira Egle

saglabāt un novērtēt kultūras un dabas mantojumu.

Projekti tiek īstenoti saskaņā ar sabiedrības virzītu vietējās attīstības stratēģiju, kuras īstenošanai biedrībai “Darīsim paši!” piešķirts publiskais finansējums – 1 791 974,94 eiro. Biedrības stratēģiju iespējams apskatīt: <http://ejuz.lv/cbm>.

“Laba tā vieta, kurā labi iemītnieki,” tāds apgalvojums uzrakstīts uz ēkas, kurā jau vairākus gadus saimnieko SIA “Gusto Vanilla”, kuras īpašniece

BIEDRĪBA

“DARĪSIM PAŠI!”

- Teritorija: Kuldīgas, Skrundas un Alsungas novadi.
- Biedru skaits: 35.
- Adrese: Pilsētas laukums 4, Kuldīga.
- Koordinatore: Ieva Birbele, tālr. 29463295, projekta asistents: Modris Zaķis, tālr. 25522354.
- E-pasts: darisim.pasi@gmail.com, mājaslapa: www.darisimpasi.lv.
- Darba laiks: katru darba dienu no plkst. 9.00–17.00; vēlams iepriekš saskaņot tikšanās laiku pa tālr. 29463295.

Aira Egle, izmantojot LEADER finansējumu, veica ieguldījumu uzņēmuma darbības uzlabošanā. Kafejnīca ir kļuvusi par iecienītāko konditoreju vietējo iedzīvotāju vidū. Projekta ietvaros iegādāta aukstuma vitrīna, kura nav iedomājama bez brīnišķīgajām Šarlotes kūkām, braunijiem, saldajām rulletēm. Īpašo auru šajā kafejnīcā rada tās saimniece Aira un konditores, kuras uzbūvē brīnišķīgu kafiju, un vietējie iedzīvotāji, kurus kafejnīcā ievilina burvīgā smalkmaizīšu smarža. Kafejnīcas saldās lietas ceļo gan uz Skrundu, gan Alsungu, gan iecienītas Kuldīgas iedzīvotāju vidū. Interjeru kafejnīcā “Šarlote” uzmana un atjauno uzņēmēja, kura šogad saņēmusi LEADER finansējumu sava projekta īstenošanai. **■**

Ieva Birbele, biedrības “Darīsim paši!” koordinatore

SALDUS RAJONA ATTĪSTĪBAS BIEDRĪBA – IESPĒJAS IZAUGSMEI

No vienas puses, – sarežģīti, no otras, – diezin vai uzņēmējdarbībā bieži gadās izdevība saņemt atpakaļ 70% no ieguldījumiem. Saldus vietējā rīcības grupa lepojas ar Kristu Ēberliņu – uzņēmīgu, gudru, atvērtu jauniešu, kurš veiksmīgi īstenojis biškopības projektu.

Viens no pirmajiem, kurš īstenojis LEADER pirmās kārtas projektu “Bišu maizes pārstrādes, tūrisma pakalpojumu izveide dravā un vaska sveču ražošana”, ir nīgrandnieks Kristis Ēberliņš. Radīts jauns lauku tūrisma piedāvājums – “Tūres Ēberliņu bišu

dravās”. Tā ietvaros izveidots videi draudzīgs maršruts pa bišu dravām. Apmeklētājiem dota lieliska iespēja pavadīt lai-

VRG

“SALDUS RAJONA ATTĪSTĪBAS BIEDRĪBA”

- Teritorija: Brocēnu novads, Saldus novads.
- Dibināta: 20.09.2006.
- Biedru skaits: 17.
- Adrese: Striķu iela 2, Saldus.
- E-pasts: srab@saldus.lv, mājaslapa: <http://srab.saldus.lv>.
- Tālr.: 29494781.
- Darba laiks: darba dienās no plkst. 8.30 līdz 16.30; vēlams iepriekš saskaņot tikšanās laiku.

ku ekoloģiskā vidē – laukos pie bišu stropiem. Īstenotais projekts ir devis iespēju daudz ātrāk sakopt un uzturēt dravas novietņu teritoriju ar jaunas plaujmašīnas palīdzību. Ietaupīto laiku biškopis var veltīt tūristu grupu uzņemšanai saimniecībā. Savukārt ar iegādāto jaudīgo bišu maizes kulšanas iekārtu var kvalitatīvi sagatavot lielu daudzumu produkcijas, turklāt iekārta tiks izmantota pakalpojumu sniegšanai arī citiem novada biškopjiem. Degustācijai saimnieks piedāvā dravas dažādo biškopības produkciju, ko papildina ar aizraujošiem stāstiem par biškopja gada darba ciklu.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

IESPĒJAS IDEJU ĪSTENOŠANAI LIEPĀJAS PUSĒ

Sakārtota, radoša un pievilcīga dzīves vide, sociāli aktīvas vietējās kopienas, ilgtspējīga uzņēmējdarbība teritorijā, tā skan biedrības "Liepājas rajona partnerība" vīzija.

LIEPĀJAS
RAJONA
PARTNERĪBA

novadā. Tagad Rolands piedāvā vairāku veidu kazu sierus, biezpienu, jogurtu un pat siera čipšus, kurus ir iecienījuši daudzi pircēji. Tāpat arī saimniecība ir iekļauta asociācijas "Lauku ceļotājs" mājaslapā un piedāvā simtgalvaina Latvijas kazu šķirnes ganāmpulka apskati, kazas piena, siera, biezpiena un jogurta degustāciju, kā arī iespēju izmēģināt roku kazu slaukšanā. Tuvējā dīķī viesi var maksšķerēt un katrs pats nogrīlēt savu lomu.

Biedrība ir viena no tām vietējām rīcības grupām, kurai pieejams divu ES fondu finansējums LEADER programmas ietvaros, ko tā arī steidz izmantot, lai veicinātu un atbalstītu sabiedrības iesaistīšanos teritorijas attīstībā. Aizvadītajā plānošanas periodā vien tika īstenoti 173 projekti, kas atbalstu saņēma no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai 1 519 398,90 eiro apmērā un 73 projekti no Eiropas Zivsaimniecības fonda ar atbalstu 2 049 164,36 eiro apmērā.

Viens no veiksmīgajiem iepriekšējā perioda projektiem ir z/s "Baroni" īpašnieka Rolanda Ekšteina, kura pamatnodarbe ir kazkopība, īstenotais projekts, kā rezultātā uzlabota kazas siera ražošana un uzsākta kazas piena jogurta ražošana. Šī bioloģiskā saimniecība atrodas gleznainā vietā – Tāšos, Grobiņas

Šajā plānošanas periodā ir noslēdzies pirmais projektu konkurss ELFLA LEADER pasākumā. Šobrīd tiek īstenoti astoņi uzņēmējdarbības projekti, tai skaitā atjaunota jūras piekrastē esošā un agrāk tik iecienītā kafējnīca "Dzintariņš" Nīcas novadā, izveidots mēbeļu restaurācijas un izgatavošanas uzņēmums SIA "Oriģināls". Top jauns arborista pakalpojumu sniegšanas uzņēmums Grobiņas novadā. Vairāki uzņēmējdarbības projekti Aizputē, piemēram, Rucavas novadā uzņēmums SIA "Royal Reed" niedru jumtu klāšanai iegādāsies papildus ne-

BIEDRĪBA "LIEPĀJAS RAJONA PARTNERĪBA"

- Teritorija: Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Rucavas, Priekules un Vaiņodes novadi un sadarbības partneris EJZF pasākumā Liepājas pilsēta.
- Dibināta: 19.09.2006.
- Biedru skaits: 69.
- Izpildītore Inita Ate, tālr. 26595623; projektu koordinatore Santa Brāle, tālr. 29164833.
- Mājaslapa: www.lspartneriba.lv.
- Darba laiks: darbdienās no plkst. 9.00–17.00, pieņemšanas laiks: P, T, C no plkst. 10.00–15.00.

pieciešamo tehnisko nodrošinājumu. Grobiņas novadā top jaunas tūristu naktsmītnes "LavanderVilla", būtiski, ka uzņēmums sniegs arī komplekso piedāvājumu, iesaistot vietējos māja-ražotājus un citus tuvākās apkārtnes pakalpojumus, kas ļaus plašāk iepazīt Grobiņas apkārtni un kultūrvēsturiskās vērtības. Plānots izveidot mūsdienīgu kafējnīcu un kultūras telpu "Linmeijera" jeb vēsturiskajā Mārtiņa Linmeijera viesnīcas un traktiera ēkā. **■**

Santa Brāle, biedrības "Liepājas rajona partnerība" projektu koordinatore

Krista Ēberliņa dravā jau pagājušā gada sezonā viesojušās tūristu grupas no Rīgas, Skrundas un Saldus novada

◀ 8. lpp.

Skolās, bērnudārzos, virtuālajā interneta vidē un klātienē bišu dravā Kristis iepazīstina ar biškopja arodu, medus bitēm un dažādo biškopības produkciju. Sīkāka informācija atrodama: www.eberlinudrava.lv.

Šis projekts ir tikai viens no ko-

pējā projektu skaita, kas iepriekš īstenoti, un vēl tiks īstenoti saskaņā ar LEADER pieeju, kas Saldus un Brocēnu novada iedzīvotājiem pieejami, pateicoties iedzīvotāju aktivitātei abos novados. Tā bija iespējams izstrādāt attīstības stratēģiju, kuras īstenošanai līdz 2018. gadam pieejams finansē-

SALDUS RAJONA
ATTĪSTĪBAS BIEDRĪBA

jums 1 428 741,44 eiro apmērā.

Biedrība meklē un atrod iespējas kopienas dzīves kvalitātes uzlabošanai, un 2016. gada decembrī saņēma apstiprinājumu uzņēmuma "Cemex" Iespēju fondā iesniegtajam projektam „Ģimene kā vērtība”. No janvāra līdz maijam notiks septiņas lekcijas, kurās piedalīsies pieci dažādi lektori. Sīkāka informācija: <http://srab.saldus.lv>.

Biedrība no 3. marta līdz 3. aprīlim izsludina otro projektu iesniegumu pieņemšanas kārtu LEADER atbalsta programmā ar finansējumu 600 000 eiro. Projektus varēs iesniegt divās rīcībās – “Atbalsts kopienas vajadzībām pieprasītām vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvām” un “Atbalsts kopienas vajadzībām pieprasītām vietās potenciāla attīstības iniciatīvām”. **■**

Sandra Fridrihsone, "Saldus rajona attīstības biedrības" administratīvā vadītāja

DĀRZKOPĪBA

“DERUMOS” – LABAS RAŽAS AR LLKC PADOMU

Viena no sekmīgākajām augkopības saimniecībām Latgales reģionā ir Daugavpils novada Vecsalienas pagasta zemnieku saimniecība “Derumi”, kur saimnieko Jevgēņijs Timošenko. Te tapis neliels, bet progresīvs augļu dārzs.

“Derumu” ābeļdārza kopējā platība ir 7,08 hektāri, tas atrodas tuvu Daugavas krastiem, bet ir labi pasargāts no vējiem. Starp citām saimniecībām šī izceļas ar to, ka strādā pilnībā profesionālā līmenī. Augļu dārzā pirmās ābeļu rindas ir iestādītas jau pirms desmit gadiem, tā, pakāpeniski stādīts, kopējo platību dārzs ir sasniedzis 2015. gadā. Pamata dārza platība ir iestādīta sešu gadu laikā.

Darbus var veikt kompakti

Latvijā ļoti reti ir redzami ābeļu dārzi, kur visa platība sastādīta cieši ap māju. Tādējādi visus kopšanas un ražas novākšanas darbus var veikt kompakti un praktiski bez transporta izmaksām. Transports nepieciešams tikai ražas nogādei realizācijai.

Jevgēņijs atzīt, ka pirms desmit gadiem, kad sācis ābeļdārza stādīšanu, bijis grūti atrast labu padomdevēju, kas varētu ieteikt, kādas šķirnes izvēlēties un kur vislabāk pirkt stādus. Tos pircis gan Latvijas Dārzkopības institūtā Dobelē, gan citur, tajā skaitā Lietuvas tirgos. Sācis ar jau zināmajām šķirnēm ‘Auksis’, ‘Antejs’, ‘Saltanat’. Vēl iegādātas šķirnes ‘Imants’, ‘Red Craft’ un citas. Šobrīd vislabākās ražas izdevies sasniegt ar šķirni ‘Auksis’, kurai 0,5 ha platībā pērn novāktas 13 tonnas ābolu. Kopumā ražas apjoms bijis 48 tonnas. Daļa no tās pārstrādāta sulā, daļa – pārdota kā deserta āboli veikalos.

Foto: Iveta Tomsone

LLKC augkopības eksperts Māris Narvils (no kreisās) un “Derumu” saimnieks Jevgēņijs Timošenko

Šogad “Derumi” sākuši ražot sulu no pašu audzētiem āboliem

Foto: Iveta Tomsone

par vienu no iemesliem sadarbības uzsākšanai ar mani kā dārzkopības konsultantu 2016. gadā. Sadarbības rezultātā tapa mēslošanas plāns, kurā tika ņemtas vērā augsnes agroķīmiskās analīzes, saimnieka

Progresīvu domu netrūkst

Lai arī saimniekam jau sirma galva, progresīvu domu un ieceru netrūkst. Saimniecība ir reģistrējusies Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) datu kā bāzē kā integrētais audzētājs. Šī statusa iegūšanai, kā zināms, viena no prasībām ir mēslošanas plāna sastādīšana. Šis aspekts tad arī kļuva

vēlmes un manas zināšanas. Sezonas laikā saimnieks regulāri apjautājās pēc padoma arī telefoniski. Sadarbība veidojas uz abpusējas sapratnes un profesionalitātes pamata. Tādējādi šogad no jauna tika paņemtas augsnes analīzes un radīts vēl precīzāks mēslošanas plāns.

Jau pērn vēlā rudenī, apmeklējot saimniecību klātienē, ar patiesu prieku redzēju, cik profesionāli un viedi saimnieks to vada. Visapkārt dārzam ir kvalitatīvs žogs, turklāt to sargā vairāki suņi. Rindstarpās ir kvalitatīvi kopts un apļauts zāliens. Lai arī klimatiskie apstākļi mazliet traucēja pilnībā izbūvēt dārza burvību, tomēr visur varēja redzēt, cik labi ir apkoptas (izgrieztas) ābelītes. Jau trešajā gadā pēc stādīšanas ābeles briedina pirmo ražu.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Jā vēlaties “Lauku Lapa” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” internetā mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

◀ 10. lpp.

Foto: Iveta Tomsone

“Slaidās vārpstas” vainaga ābele sestajā gadā, kad jāizgriež galotne

Kā pareizi apkopt ābeles

Ābeles tiek izgrieztas, balstoties uz “slaidās vārpstas” vainagu kopšanas principiem. Lai arī ir vēl daudz citu iespēju, kā kopt ābeles uz pus pundura un pundura auguma potcelmiem, arī es atbalstu šādu ābeļu vainaga kopšanas veidu. Mazliet paraksturošu to, lai saprastu, cik vienkārša un viegla ir šāda vainagu kopšana.

Stādīšanas gadā vēlams, lai viengadīgajam acotnim būtu pēc iespējas vairāk atbilstošā augstumā sasteigto dzinumu. Pavisam izgriež visus dzinumus, kuri atrodas 80 līdz 90 cm no zemes. Pamatzarus veido no augstāk esošajiem 30–50 cm garajiem sasteigtajiem dzinumiem, kurus neīšina. Īsina tikai pārāk garos un bojātos zarus. Vadzaru savukārt apgriež 20 cm virs augšējā sānzara gala. Vadzaram augšējo gala pumpuru atstāj, bet 3–4 zemāk esošos nobrauka. Ja viengadīgais stāds nav tik kvalitatīvs un tam ir tikai daži un īsi sasteigti dzinumi, labāk tos izgriezt pavisam un galotni saīsināt līdz 90–120 cm. Spēcīgi augošām šķirnēm saīsināšanu veic mazāk, ne tik spēcīgi augošām – vairāk. Ja gadījies nopirkt vāja auguma viengadīgos stādus, lai veicinātu veģetatīvo augšanu, tad tiem pēc iestādīšanas veic tā saukto “atsēdināšanu”, nogriežot uz 2–3 pumpuriem virs potcelma. Ziedēšanas laikā obligāti jāizrauj visi ziedi, lai augļu veidošana nenotiktu spēku sānzaru veidošanai. Tālāk jau jūnijā sākas vainaga ievēdošana, kas ir viens no svarīgākajiem darbiem, lai ābeli izveidotu pēc pareiziem principiem. Ja vadzaram nav nobraucīti

zem galotnes pumpura zemāk esošie trīs līdz četri saplukušie pumpuri, to obligāti izdara. Tāpat nobrauka visus saplukušos pumpurus, kas atrodas uz stumbra līdz 80 cm no augsnes virsmas. Triju līdz sešu pamatzaru ievēdošanu veic ar koka veļas knaģiem, jo tie ir gatavoti no materiāla, kas saulē tik ātri nesadrūp. Knaģus uzliek, kamēr dzinumi ir vēl tikai 10–15 cm garumā un zaļoksni. Tos uzliek tikai uz desmit dienām, kamēr dzinumi sāk pārkoksņēties. Tas palīdz ievēdot lēzenu pamatzaru atzarošanās leņķus, vēlāk zarus nostiprina jau ar speciālajām gumijas cilpām, kuras apmet ap stumbru, izver cauri, un izvērtu galu uzmauc uz sānzara tā, lai to noturētu 80–90° leņķī pret vadzaru.

Svarīgs pirmajā gadā paveiktais

Ja pirmajā gadā ābele ir nodrošināta ar mitrumu un mēslošanu, kā arī apdobe ir uzturēta tīra no nezālēm, tad otrajā gadā vajadzētu izveidoties četriem līdz pieciem 50–70 cm gariem pamatzariem. Ja arī vadzara pieaugums ir 30–50 cm, tad turpmākajos gados veidošanai varēs veltīt mazāk laika.

Vadzars jāīšina, lai virs pamatzariem veidotos klājzari. Jūnijā galotnes tuvumā atkal izlauž jaunos dzinumus. Ja pirmajā gadā zaru pieaugumi ir bijuši niecīgi, atkal jāizknībj visi ziedi un jāturpina rūpīga kopšana. Ja pieaugumi zariem ir garāki un ābele nezied, tad pamatzari un klājzari ir vairāk jānoliec, – jo tuvāk galotnei, jo vairāk. Lai panāktu vajadzīgo efektu, tam izmanto gumijas vai cita veida atsvarus.

Foto: Iveta Tomsone

Slīktāk izgaismots jauktā tipa vainags desmitgadīgai ābelei, zaru izgriešana prasīs vairāk darba

Zarus noliecot, nedrīkst veidot “kaķa” muguras, tas veicinās zaru galu priekšlaicīgu novecošanos, bet vidusdaļā – ūdenszaru augšanu. Pareizi veidotas, ābeles būs samērīga auguma, tās zarusies, un visi pamatzari šķērsgrīzumā nebūs vairāk kā puse no vadzara, kas ļauj izveidot labu balansu starp zaru koksni un ābeles zaru ražotspēju.

Labā pieredze redzama šajā dārzā

To visu varēja redzēt arī z/s “Derumi” dārzā. Visi ābeļu zari saņem pietiekami daudz dienasgaismas, labi ražoja, un sestā gada stādījumiem saimnieks jau plānoja galotņu izgriešanu. Kopīgiem spēkiem arī paskatījāmies, uz kuru no konkrētajiem lēzena leņķa sānzariem galotnes ābelēm būtu jāizgriež. Tā kā pareiza kociņu ievēdošana tiek veikta jau no paša sākuma, 7 ha platībā saimnieks dārzū var izkopt viens pats.

Saimnieks ir uzbūvējis arī jaunu glabātuvi ar noliktavas telpu, iegādāta ābolu sulu spiede, kas darbojas ar ūdens radītu spiedienu. Šobrīd saimniecībā ir trīs glabātuves, kur var uzglabāt 140 tonnas ābolu.

Aicinu arī citus dārzkopjus, jo sevišķi jaunos, ne tikai sastādīt mēslošanas plānus, bet izmantot iespēju gūt padomus augļu dārzū kopšanai. ■

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

MĀJRAŽOŠANA

Foto: Anita Rozenberga

“OZOLU” MAIZE – GULBENES NOVADA GADA PRODUKTS

Ingūna un Ainārs Ozoli no Lejasciema pagasta “Majaniem” ir ievēroti un novērtēti Gulbenes novada uzņēmēji.

Maizes cepšanu mājas apstākļos Ingūna uzsāka pirms četriem gadiem, pirmais produkts bija saldskābmaize. Recepte pārņemta no Aināra mammas Maigas kundzes. Šobrīd mājražotāju piedāvājumā ir divpadsmit veidu maize: rupjmaize “parastā”, ar sēklām, ar burkāniem, ar augļiem; baltmaize; saldskābmaize, rudzu saldskābmaize, saldskābmaize ar augļiem, ar saulespuķu sēklām, ar sieru, ar burkāniem, trīssēkļu saldskābmaize; kā arī plātsmaizes.

**Ir idejas, tālākie
uzņēmējdarbības
plāni. Darbs pats
rādīs, kā tas
darāms**

Saimnieks Ainārs, atgriezies no darba ārzemēs, pats savām rokām ir izbūvējis jaunu telpu ceptuvei 80 kvadrātmetru platībā. Plašajā, gaišajā telpā tagad uzstādītas jaunās stāvu cepšanas krāsnis ar akmens virsmām, mīklas mīcītājs, galdi kukuļu veidošanai. Ainārs izgatavojis arī koka galdus, kur maizītei pēc cepšanas atpūsties. Saimnieki

iegādājušies atsevišķu konditorejas izstrādājumu cepšanas krāsni. Ar konditorejas produktiem tiks dažādots “Ozolu” piedāvājuma klāsts. Smalkmaizīšu cepšanā pašlaik ir tapšanas un mācību laiks, bet jau drīzumā tās tiks piedāvātas pircējiem tirdziņos.

Jaunās cepšanas iekārtas un aprīkojums iegādāti, piedaloties biedrības “Sateka” lauku attīstības programmas “Atbalsts LEADER vietējai attīstībai” projekta ietvaros. Projekta kopējās izmaksas ir 27 777,37 eiro, ELFLA līdzfinansējums ir 19 444,16 eiro. Iekārtas izgatavotas Dānijā. Stāvu krāsnī tagad vienā reizē var izcept divpadsmit lielus maizes kukuļus. Galvenās maizes cepējas ir saimniece Ingūna un vēl divas darbinieces. Biezpienmaizes galvenā cepēja ir meita Alise. Kopumā uzņēmumā strādā deviņi darbinieki. Galvenokārt produkcija tiek realizēta dažādos tirdziņos, kuri parasti notiek nedēļu nogalēs. Tāpēc intensīvs darbs ceptuvē sākas no trešdienas. Cepšana noris tā, lai pircēji vienmēr saņemtu svaigi ceptu maizīti.

Ingūna un Ainārs vienmēr atsaucīgi atbalsta pagasta un novada dažādu pasākumu organizatorus ar savu “Ozolu” maizi. Janvāra nogalē notika novada uzņēmēju godināšanas pasākums, kurā tika sumināti uzņēmēji septiņās nominācijās. Uzņēmēju veikumu vērtēja konkursa komisija un ap 700 iedzīvotāji ar savu balsojumu – puse uz pusi. “Ozolu” mājas maizes cepēji saņēma galveno balvu par daudzveidīgu produktu piedāvāju-

Saimniece Ingūna Ozola (no kreisās) un darbiniece Ligita Einberga

mu un uzņēmējdarbības vides attīstību Gulbenes novadā.

“Pats galvenais mūsu darbā ir kvalitāte. Izejvielas izvēlamies vislabākās, lai produkts vienmēr būtu svaigs un kvalitatīvs. Tagad jāskatās, kā tirgū veiksies ar smalkmaizītēm, kā tās nodrošināt svaigas. Ir prieks, ka mūsu saražotā maizīte garšo un patērētāji to novērtē,” saka Ingūna. “Ir idejas, tālākie uzņēmējdarbības plāni. Darbs pats rādīs, kā tas darāms,” tā teic saimnieks Ainārs un dodas uz ceptuvi saņemt kārtējo maizes cepienu. Lai veicas!

Anita ROZENBERGA,
Gulbenes novada lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
anita.rozenberga@llkc.lv
tālr. 26541865

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES
GAITEŅOS

PUTNU GAĻAS UN OLU TIRGŪ GAIDĀMA ĪZAUGSME

Pagājušajā gadā putnu gaļas tirgū realizācijas apjoms pieauga par 2,5%, un šogad sagaidāma izaugsme par 3%. Šādas prognozes izskanēja CO-PA-COGECA un Eiropas Komisijas (EK) darba grupā "Olas un putnu gaļa", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Solvita Gulbe.

Vērtējot šī gada tirgus izaugsmi, EK prognozē, ka šogad broilera gaļas ražošanas pieaugums paredzams Polijā, arī Francijā un Ītālijā. Kopumā vistas gaļas ražošanas izaugsme paredzēta mazāka nekā 2016. gadā, jo šogad nozare izjutīs putnu gripas negatīvās sekas. Paredzams tītaru gaļas ražošanas pieaugums visā ES, jo īpaši Polijā, Francijā, Ītālijā, Spānijā. Pīļu gaļas ražošanas pieaugumu prognozē tikai Francijā un Ungārijā, bet kopējais ražošanas apjoms kritīsies par 7,3%.

Šī gada sākumā putnu gaļas cenu straujais kritums ir apstājies, bet uz Lieldienām paredzama putnu gaļas cenu paugstināšanās. Cenas kopumā joprojām ir zemākas nekā 5 gadu vidējās.

UZZINA

Dējējvistu skaita sadalījums pēc dējējvistu turēšanas veida ES 2015. g.

Būros turētas vistas	56%
Kūti turētas vistas	26%
Brīvas turēšanas vistas	14%
Bioloģiski audzētas vistas	4%
Alternatīvo turēšanas sistēmu īpatsvars jau ir sasniedzis 44%, tendence augoša	

ASV produkcijas cenas ir zemākas nekā ES, jo 2016. gada putnu gripas uzliesmojuma dēļ ASV ir zaudējušas lielu daļu no eksporta tirgus, tādēļ nākotnē varētu sagaidīt lielāku Brazīlijas produkcijas ietekmi ES tirgū. ES importē gaļu no Brazīlijas un Taizemes, tad seko Ukraina, kuras produkcijas imports uz ES pēdējos gados ir ievērojami pieaudzis. Vērtējot Ukrainas importa pieaugumu, tomēr jāsecina, ka ES un Ukrainas savstarpējā eksporta/importā kopējā bilance ir pozitīva ES, – eksports uz Ukrainu joprojām ir lielāks nekā imports. Importētā produkcija pārsvarā tiek izmantota kā pārstrādes izejviela, kurai ES valstīs tiek radīta pievienotā vērtība.

Olu tirgū šogad tiek prognozēts ražošanas pieaugums par 0,7%. Ražošana patēriņam pieaugs par 0,6%, pieaugums

paredzams Francijā, Ītālijā, Lielbritānijā, Ītālijā, Lielbritānijā, bet kritums – Vācijā un Spānijā. Inkubējamo olu ražošana pieaugs par 1,4%, visstraujākais pieaugums paredzams Polijā.

Darba grupā secināts, ka putnkopības nozarei nepieciešamas papildu investīcijas alternatīvo turēšanas saimniecību izveidei un pārveidei, jo strauji pieaug patērētāju pieprasījums tirgū pēc šāda veida olām visā ES teritorijā. Brīvas turēšanas vistu sektoru 2016./2017. gadā ļoti spēcīgi ietekmēs pārciestais putnu gripas uzliesmojums, daudzās valstīs ir izsludināti aizliegumi laist mājputnus ārā, lai pasargātu tos no putnu gripas. Vairākās ES valstīs ierobežojumu ilgums jau ir pārsniedzis 12 nedēļas, kas nozīmē, ka saskaņā ar ES regulu brīvas turēšanas apstākļos dētas olas ir jāpārmarķē par kūti dētām olām, kas rada zaudējumus olu ražotājiem Lielbritānijā, Francijā, Ītālijā, Vācijā un citur.

Kopumā situācija olu tirgū arī ir stabilizējusies, pēc straujā cenu krituma 2017. gada sākumā februāra vidū cenas sāk atgriezties iepriekšējā gada šī perioda līmenī, kā vienmēr uz Lieldienām paredzams cenu kāpums. ■

JAUNS PRODUKTU VEICINĀŠANAS PORTĀLS ES

Lai palīdzētu ES pārtikas ražotājiem veiksmīgāk pārdot preces ES un ārējos tirgos, kā arī iegūt finansējumu pārtikas veicināšanas programmām, Eiropas Komisija (EK) ir atvērusi jaunu interneta portālu.

Jaunais lauksaimniecības pārtikas veicināšanas portāls radīts, lai ražo-

tājiem un ražotāju organizācijām palīdzētu iegūt ES finansējumu savām produktu veicināšanas programmām, varētu atrast potenciālos programmas sadarbības partnerus, kā arī iegūt nodrošinātu informāciju par iekļūšanu jaunos eksporta tirgos. Jaunā portāla adrese ir: <http://ec.europa.eu/chafea/agri/>.

Portālā var atrast informāciju arī

par sanitārām un fitosanitārām prasībām dažādās valstīs, noteikumus par intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, tirgus izpētes datus un citu lietderīgu informāciju. Ar portāla palīdzību ražotāju organizācijas var piedalīties arī dažādos tiešsaistes semināros jeb vebināros par aktuālajiem tirgus veicināšanas jautājumiem. ■

CŪKGAĻAS EKSPORTA LIEGUMS – NELIKUMĪGS

Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO) paturējusi spēkā lēmumu, ka Krievijas noteiktais aizliegums cūkgaļas importam no ES pārkāpj brīvās tirdzniecības noteikumus.

PTO lēmums attiecas uz Krievijas 2014. gada janvārī noteikto aizliegumu dzīvju cūku un cūkgaļas importam no ES, jo Lietuvā un Polijā tika

konstatēti divi mežacūku inficēšanās gadījumi ar Āfrikas cūku mēri. Eksperti PTO secināja, ka Krievijas spertais solis neatbilst prasībām par tik plašu aizliegumu. Tobrīd ES eksportēja uz Krieviju gandrīz ceturto daļu cūkgaļas, liecina Eiropas Komisijas (EK) dati. PTO paziņoja, ka Maskavai jāpielāgo savi pasākumi starptautiskajiem dzīvnieku sanitā-

rijas noteikumiem. Tomēr uz lielāko cūkgaļas produktu daļu, kas tika aizliegti higiēnisku apsvērumu dēļ, vienalga attiecas Maskavas embargo pārtikas produktu importam no ES, ko Maskava ieviesa, atbildot uz ES sankcijām pret Krieviju par tās agresiju Ukrainā. ■

Ziņas sagatavoja **Iveta Tomsone**,
LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2017. GADA APRĪLĪ

Terminš		Marts												Aprīlis												Maijs							
		1	5	10	15	16	19	20	25	27	30	31	1	3	5	6	10	14	15	17	18	19	20	24	25	29	30	2	10	15	22		
Gramatveidība un nodokļi	Platību maksājumi																																
	Lauku attīstības programmas pasākumi	Pieteikums lauku bloku precizēšanai 2017.gada sezonai Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana																															
		Riska pārvaldība																															
	Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi	Kompensācijas zvejniekiem Tirdzniecības pasākumi Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																															
		Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde Zvejas flotes modernizācija																															
		Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana																															
	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																															
	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																															
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																															
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASNODARBINĀTAJIEM																															
	Dabas resursu nodoklis	Dabas resursu nodokļa pārskats																															
	Nekustamā īpašuma nodoklis	Nodokļa maksāšanas termiņš																															
	Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																															
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Gada ienākumu deklarācija par 2016. gadu																															
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 711,44 eiro																															
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma ir no 142,30 - 711,44 eiro																															
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija par 2016. gadu un uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumu aprēķins 2017. gadam																																
Gada pārskats	Gada pārskats par 2016. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)																																

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, ieņēmumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

LOPKOPIĒBA

TEĻU ATRAGOŠANA JĀVEIC PAREIZI

Teļu atragošana ir darbība, kas veicama, tikai saskaņojot to ar veterinārārstu.

To nosaka:

1. "Dzīvnieku aizsardzības likuma" 4. pants. Aizliegta cietsirdīga izturēšanās pret dzīvniekiem, tas ir: dzīvnieka pakļaušana izskatu pārveidojošām vai citām neārstnieciskām procedūrām, ja to nepieciešamību nav noteicis un tās nav veicis praktizējošs veterinārārsts vai cita persona saskaņā ar lauksaimniecības dzīvnieku labturību regulējošiem normatīvajiem aktiem.

2. MK noteikumi Nr. 5 "Lauksaimniecības dzīvnieku vispārīgās labturības prasības" (spēkā no 05.01.2008.) 19. punkts. Aizliegts pārveidot lauksaimniecības dzīvnieka izskatu, izņemot gadījumus, ja tas ir noteikts dzīvnieku aizsardzības un labturības jomu regulējošajos normatīvajos aktos.

Populārākie teļu atragošanas veidi ir termiska vai ķīmiska piededzināšana un mehāniska izgriešana.

Piededzināšana ir raga augšanas riņķa termiska iznīcināšana. Piededzināšanu ar nokarsētu dzelzi vai karstu spirāli vislabāk veikt teļiem ne vecākiem par 3–4 nedēļām, jo tad ragu aizmetņi vēl ir mazi un nav piestiprinājušies pie galvaskausa. Jo agrāk mēs piededzināšanu veiksime, jo mazāk sāpju un stresa būs teļam. Gāzes lies-

Foto: Dainis Arbidāns

Govs, kam telītes vecumā veikta atragošana

ma vai elektriski nokarsētais dzelzs uzgalis ir jāuzspiež uz raga aizmetņa uz 15–20 sekundēm, labākam rezultātam apmatojumu pirms tam vēlams nocirpt.

Vecākiem teļiem ragus mehāniski izgriež ar speciāliem griešanas uzgaļiem vai izkniebj ar speciālām stangām. Šīs procedūras ir asiņojošas un sāpīgas, tāpēc jūsu veterinārārsts noteikti izvēlēsies kādu anestēzijas līdzekli.

Arvien populārāka ir atragošanas pastu lietošana, kas, pēc ASV veiktiem pētījumiem, ir visnesāpīgākā no

visām atragošanas metodēm. Pirms pastas uzklāšanas virs raga aizmetņa jānociet apmatojums. Pēc pastas uzlikšanas atbilstoši instrukcijai noteiktas minūtes ir jāseko, lai teļš pastu nenoberztu. Atragošanu var izdarīt jau ļoti agrīnā vecumā, un procedūra ir ātra un humāna. Vislabāko rezultātu nodrošina agrīna jaundzīvnieku atragošana, kas veikta 1–7 dienu vecumā, lai gan procedūra iespējama arī līdz 8 nedēļu veciem teļiem.

Nobeigumā vēlreiz atgādināšu, ka atragošanas metode saimniekam ir jāizvēlas un jāaskaņo ar veterinārārstu. ■

MIKOTOKSĪNI RADA ZAUDĒJUMUS GANĀMPULKOS

Mikotoksīni ir pelējuma sēņu vielmaiņas galaprodukti, kas var būt toksiski gan cilvēkam, gan dzīvniekiem. Slaucamo govju ganāmpulkos tie rada arī ekonomiskos zaudējumus, ražības samazināšanos, auglības rādītāju pasliktināšanos, somatisko šūnu skaita paaugstināšanos pienā, produktīvā mūža saīsināšanos.

Ražas vākšanas laikā ne visiem izdodas kvalitatīvi nožāvēt graudus, tāpēc mikotoksīnu problēmas var aktualizēties.

Pelējuma sēnes ir ārkārtīgi spējīgas piemēroties dažādu substrātu jeb izejmateriālu izmantošanai ļoti atšķirīgos temperatūras, mitruma un pH apstākļos. Ja kāds vai pat daži no augšanas apstāk-

ļiem kļūst limitējoši, sākās sporu un toksīnu veidošanās. Tas nozīmē, ka toksīni ir pelējumu sēņu vielmaiņas sekundārais produkts. Šīm mikrosēņu veidotajām indīgajām vielām dots kopējs nosaukums – mikotoksīni. Novācot graudus, gatavojot sienu vai skābarību nelabvēlīgos laika apstākļos, kā arī sagatavoto barību glabājot, bieži parādās pelējumi, ko izraisa dažādu sugu pelējuma sēnes, bet īpaši *Fusarium*, *Penicillium* un *Aspergillus*. Šobrīd zinātnieki atzinuši, ka ap 300 pelējumu sēņu vielu maiņas gala produkti var būt toksiski gan cilvēkam, gan dzīvniekiem. Sprotams, ka tik liellam dažādu savienojumu skaitam ir arī ļoti atšķirīga ķīmiskā uzbūve un līdz ar to fizioloģiskā iedarbība uz dzīvnieku. Starp mikotoksīniem, kas visvairāk ie-

tekmē dzīvnieku veselību var nosaukt: aflatoksīnu, fumonizīnu, zearalenonu, deoksinivalenolu jeb DON, trihotecēnu jeb T-2.

Mikotoksīnus var grupēt pēc to ietekmes uz dažādiem orgāniem:

Hepatoksīni – ietekmē aknu darbību (aflatoksīni, steigmatocistīns, luteoskīrīns, rugulosīns);

Nefrotoksīni – ietekmē nieru darbību (ohratoksīns, citrinīns);

Neirotoksīni – ietekmē nervu sistēmas darbību (peritremis, patulīns);

Kuņģa – zarnu traktu ietekmējošie toksīni (trihotecēni);

Estrogēnie mikotoksīni – ietekmē olnīcas, vājina atražošanas funkcijas (zearalenons).

◀ 15. lpp.

Viennozīmīgi atzīts, ka mikotoksīnu problēma pastāv visā pasaulē un vidēji katru gadu pat vairāk par 25% pasaulē ražoto graudu ir mikotoksīnu saindēti. Mikotoksīni var būt kancerogēni gan cilvēkam, gan dzīvniekam (skat. tabulu).

Gadu no gada arī pie mums, Latvijā, piensaimniecībā pieaug ekonomiskie zaudējumi, ko rada mikotoksīni: vērojama izslaukumu samazināšanās, vāji atražošanas rādītāji, paaugstināts somatisko šūnu skaits pienā, paaugstināta slimību uzņēmība, produktīvā mūža saīsināšanās.

Kādā pētījumā Amerikā piena saimniecībās saistībā ar mikotoksīnu ietekmi uz govju ražību tika konstatēts, ka izslaukums toksīnu ietekmē var samazināties par 1,5–2 l piena no govs dienā, somatisko šūnu skaits var palielināties pat par 100 000, piena tauku % – samazināties gandrīz par 0,3%, proteīns – par 0,05%.

Kas liecina par mikotoksīniem govju ganāmpulkā?

Nav konkrētu, izteiktu un tikai mikotoksīniem raksturīgu pazīmju, lai mēs droši varētu teikt, ka pie vainas ir mikotoksīni, bet: izslaukums govīm nav tik labs, kā cerēts, govīm mainīgi novērojama caureja, tauku saturs pienā ir nedaudz zemāks kā parasti, somatisko šūnu skaits ir pakāpies, auglības rādītāji sāk pasliktināties.

Veselīgs, labi strādājošs priekškuņģis spēj pasargāt govs organismu no neliela mikotoksīnu daudzuma, bet pie lielākām toksīnu koncentrācijām redzamās pazīmes ir kompleksas.

Tipiskākās pazīmes, kas liecina par mikotoksīnu kaitīgo ietekmi uz govi: mainīga barības uzņemšanas spēja, mainīgi izslaukumi, pasliktināti auglības rādītāji, caurejas, acidozei līdzīgi simptomi, apātiski dzīvnieki, vāja imunitāte, vāja priekškuņģa darbība, muskuļu trīce (tremors), asiņaini izkārnījumi, kāju uzpampšana, nemierīgas govīs, bez redzama cēloņa, bet jūtams, ka dzīvnieki nav tādi, kādiem vajadzētu būt. Mikotoksīnu klātbūtni un veidus var noteikt tikai laboratorijās. Viens no iemesliem, kāpēc mikotoksīnu noteikšana ir sarežģīta, ir tas, ka ir ļoti grūti

Foto: Dainis Arbidāns

Pats svarīgākais ir gatavot un uzglabāt lopbarību (skābbarība, siens, graudi) tā, lai neveidotos mikotoksīni

Mikotoksīnu sadalījums pa grupām pēc saslimšanas ar vēzi riska cilvēkam. IARC dati

Grupa		Mikotoksīni
1. grupa	Kancerogēni cilvēkam un dzīvniekiem	Aflatoksīni B1, B2, G1, G2
2B. grupa	Kancerogēni dzīvniekiem un iespējams ietekmē cilvēku	Aflatoksīns M1, ohratoksīns A, fumonizīns
3. grupa	Nav kancerogēni cilvēkam	Zearalenons, T-2, DON

noteikt robežlielumus to toksiskajai iedarbībai un nekaitīgumam. Mikotoksīnu ietekmi uz organismu lielā mērā ietekmē ne tikai to koncentrācija barībā, bet arī dzīvnieka dzimums, vecums, toksīnu uzņemšanas ilgums, stress.

Vēl ir būtiska arī mikotoksīnu sinerģētiskā mijiedarbība, jo vairāku mikotoksīnu zema līmeņa koncentrācija var izrādīties stipri problemātiskāka kā viena toksīna augsta koncentrācija. Tāpēc pat gadījumos, kad atbildes no laboratorijas ir “zems koncentrācijas līmenis”, ganāmpulkā reāli var būt problēmas.

Ir vairākas metodes, veidi, kā neitralizēt mikotoksīnus, kaut gan jāsaka, – pats svarīgākais ir gatavot un uzglabāt lopbarību (skābbarība, siens, graudi) tā, lai neveidotos mikotoksīni. Mikotoksīnus ar acīm neieraudzīsim, bet tas, ko varam redzēt, ir pelējums, tāpēc pirmais un galvenais noteikums ir pelējumu barību nošķirot nost un neizbarot dzīvniekiem. Ja neesam droši, ka barība ir brīva no veselībai kaitīga toksīnu daudzuma, tad pareizākais veids ir veikt analīzes, bet vienlaicīgi jāseko

arī izmaiņām ganāmpulka veselības rādītājos. Toksīnu neitralizēšanai govju barībā tiek izmantoti “mikotoksīnu ķērāji” – vielas vai to kombinācijas, kas piesaista, absorbē toksīnus un organismā neizmantojamu savienojumu veidā izvada no organisma. ■

Silvija DREIJERE,
LLKC Lopkopības
nodaļas vadītāja
e-pasts:
silvija.dreijere@llkc.lv
tālr. 26552748

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests “UnitedPress Tipogrāfija”

“Lauku Lapa” var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.